

Makale Gönderim Tarihi: 26.09.2022

Yayına Kabul Tarihi: 08.12.2022

Araştırma Makalesi

XIX. YÜZYIL ORTALARINDA UZUNKÖPRÜ (CİSR-İ ERGENE) KIRSALINDA SOSYAL VE EKONOMİK YAPI

Tuğba Haşılamacı*

öz

Tanzimat Fermanının ilan edilmesinin ardından Osmanlı Devleti'nin siyasi, askeri, sosyal ve ekonomik yapısında köklü değişiklikler olmuştur. Bu değişiklikler arasında en önemlisi vergi kaynaklarının tespiti için yapılan sayımlardır. Bu sayımların sonucunda çalışmamızın ana kaynağını oluşturan "Temettuat Defterleri" ortaya çıkmıştır. Bu çalışma 19. yüzyıl ortalarında Tanzimat'ın uygulandığı bölgelerden biri olan Uzunköprü (Cisr-i Ergene) Kazası'nın köylerindeki sosyal ve ekonomik hayatı ortaya koymayı amaçlamıştır. 1844 tarihli Uzunköprü Kazasına ait Temettuat Defterleri ile yapılan çalışmalar yalnızca kaza merkezini kapsamakta olup köylerine ait herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle çalışmamızda Uzunköprü köylerine ait temettuat defterleri esas alınarak Uzunköprü Kazasının demografik, idari, sosyal ve ekonomik yapısını bir bütün olarak ortaya konulmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır. Yapılan çalışma neticesinde Uzunköprü kazasının Tanzimat'ın ilk yıllarında ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanan tipik bir Trakya kasabası olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cisr-i Ergene (Uzunköprü), 19.yüzyıl, Tanzimat, Şehir Tarihi, Temettuat Defterleri, Sosyo-ekonomik Durum.

XIX. MID-CENTURY UZUNKOPRU (CİSR-İ ERGENE) SOCIAL AND ECONOMIC STRUCTURE IN THE RURAL

ABSTRACT

There had been radical changes in the political, military, social, and economic structure of the Ottoman Empire after the proclamation of the Tanzimat Edict. One of the most important among these changes is the censuses made for the determination of tax sources. As a result of these censuses, "Temettuat Registers", which constitute the main source of this study emerged. This study aimed to reveal the social and economic life in the villages of Uzunköprü (Cisr-i Ergene) District, one of the regions where the Tanzimat Reforms were implemented in the middle of the 19th century. Studies with the Temettuat Registers of Uzunköprü District dated 1844 cover only the district center and there are no studies related to their villages. For this reason, in our study, it is aimed to contribute to revealing the demographic, administrative, social and economic structure of Uzunköprü District as a whole, based on the temettuat registers of Uzunköprü villages. As a result of the study, it was concluded that Uzunköprü district was a typical Thrace town whose economy was based on agriculture and animal husbandry in the first years of the Tanzimat.

Keywords: Cisr-i Ergene (Uzunköprü), 19th century, Tanzimat, Urban History, Temettuat Books, Socioeconomic status.

* Bilim Uzmanı, tugbahslmc@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8994-7182.

Atrf: Haşılamacı, T. (2023). XIX. Yüzyıl Ortalarında Uzunköprü (Cisr-i Ergene) Kırsalında Sosyal ve Ekonomik Yapı. Kırklareli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Istranca Tarih Araştırmaları Dergisi. C.1, S.1, 101-120.

Giriş

Sosyo-kültürel özellikleri yanında İktisadi ve mali bir içeriğe sahip olan Tanzimat Fermanı'nda Müslüman ve gayrimüslim vatandaşlar tarafından en çok şikâyet edilen vergiler üzerinde birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Bu anlamda vergilerin adil bir şekilde tarh ve tahsil edilebilmesi için 1840 yılında "Emlak, Arazi ve Temettuât" sayımları yapılmaya başlanmış ve bu sayımlar sonucunda ortaya 20 bine yakın "temettuât defteri" çıkmıştır.

Sözlük anlamıyla kazanç, kar elde etme, mal ve eşya sahibi olma olarak Arapça kökenli "Temettu" kelimesinin çoğulu olan "Temettuât" Osmanlı Devleti için ise halkın mal ve mülk miktarı ile hayvan sayılarının kaydedildiği defterler olarak tanımlanabilir. Temettuât vergisi ise Tanzimat döneminde yapılan değişikliklerle önceden alınan vergilerin daha düzenli toplanması için diğer vergilerin kaldırılarak köylü, şehirli, esnaf ve tüccar hane reislerinin bir yıllık kazançları üzerinden alınan vergidir.

Temettuât defterlerinde halkın isim, meslek, arazi ve hayvan tasarrufu yıllık gelirleri vb. gibi birçok bilgiler mahalle ya da köy ölçeğinde kayıtlıdır (Kütükoğlu, 1995, s. 395-398). Bu sayımlara dayanılarak "Temettu vergisi" adı altında vergi tahsil edilmesi amaçlanmıştır (Develioğlu, 1993, s. 453-454; Sami, 1998, s. 437).

Osmanlı iktisat tarihi bakımından büyük önem taşıyan Temettuât defterleri H.1260-1261 (M.1844-1845) yıllarını kapsamakta olup Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinde ML.VRD.TMT.d. koduyla kaydedilmiştir. Temettuât defterleri Tanzimat reformlarının yapıldığı eyaletlerde (Ankara, Aydın, Bolu, Cezayir-i Bahr-i Sefid, Edirne, Erzurum, Hüdavendigar (Bursa), Konya, Niş, Rumeli, Selanik, Silistre, Üsküp ve Vidin) uygulandığından sadece bu eyaletlere ait defterler mevcuttur (Arslan, 2015, s. 60).

1) Uzunköprü (Cisr-i Ergene) Temettuât Defterleri

Edirne vilayetine bağlı Uzunköprü kazasına ait Temettuât defterleri, H.1260-1261 (M.1844-1845) yıllarına ait olup Uzunköprü kazasının mahalle ve köyleri ile ilgili kayıtları içeren toplam 55 adet defterden oluşmaktadır. Bu defterlerin nefsi Cisr-i Ergene'ye ait olanları ayrı bir çalışmanın konusu olmuştur (Yılmaz, 2014). Bu sebeple makalemizin inceleme alanı Cisr-i Ergene kazasının kırsal bölgesinin kayıtlarını içeren defterler oluşturmaktadır. Kayıtlar rika yazı stili ile tutulmuş olup birinci sayfasına genellikle köy veya mahallenin ismi ve bağlı bulunduğu yer yazılmıştır. İkinci sayfasının başında ise "bais ve kaim defter-i huruf oldur ki Edirne eyaleti dahilinde kâin Cisr-i Ergene kazasına tabi' karyesi bilcümle ehl-i islâmın/mütemekkin kâffe-i millet-i Rumiyan reayanın emlâk ve arazi ve temettûlarını mübeyyin defteridir" şeklinde yer alan bu açıklamadan sonra, vergi mükellefinin hane ve aile numarası yer almıştır.

Temettuât kayıtlarında hane sahibinin ismi ya da lakabı yazıldıktan sonra ilgilendiği meslek (erbâb-ı zirâatten idüğü, bakkal esnafından idüğü, hizmetkâr idüğü), hane reisinin ödediği vergi-i mahsûsa miktarı (Sene-i sâbıkada vergi-i mahsûsadan bir senede vermiş olduğu, 65 kuruş) ve yetiştirdiği tarım ürünlerine yer verilmiştir.

Daha sonra tarım ürünleri ve hayvanlardan alınan vergiler ile gayrimüslimlerden alınan cizye vergi kayıtları sıralanmaktadır. Son olarak tasarruf edilen taşınır ve taşınmaz

tüm mal varlıkları yıllık nakdî hasılları ile birlikte ayrıntılı olarak kaydedilmiştir. Defterlerde vergiden muaf kişiler, yetimler, herhangi bir sakatlığı olanlar, başka yere göç edenler, herhangi bir mal varlığı olmayanlar ya da başkasının yardımıyla geçinenlere ayrıca belirtilmiştir. Temettuât sayımı yapılmış olan her köyün sonunda, köye ait toplam temettuât miktarı ve toplam vergilerinin ne kadar olduğu da ayrıca belirtilmiştir.

2) Uzunköprü (Cisr-i Ergene) Kazası

Günümüzde Uzunköprü, Marmara Bölgesi'nin Trakya bölümünde, Edirne iline bağlı bir ilçe merkezidir. 20 mahalle ve 53 köyden oluşan Uzunköprü kapladığı alan bakımından 1.224 km² ile Edirne ilçeleri arasında birinci sırada yer almaktadır.

Uzunköprü (Cisr-i Ergene) kasabanın kurulmasıyla ilgili Ahmed Badi Efendi "Riyaz-ı Belde-i Edirne adlı eserinde, Abdurrahman Hibrî, "Enisü'l-Müsamirin" (Hibrî, 2019, s. 86-87), Âşıkpaşaoğlu "Tevârîh-i Âl-i Osman" (Âşıkpaşazade, 1949, s. 171), Şükrullah "Behçetü'l-Tevârih" (Şükrullah, 1949, s. 62), Mehmet Hemdemi "Solakzade Tarihi", Mustafa Âli "Kühn ül-Ahbar" (Bağman, 2005, s. 52) da benzer bilgiler vermektedir. Hoca Sadeddin'in "Tâcüt-Tevârih" adlı eserinde kasabanın kuruluşunun Ergene Nehri üzerine yapılan köprüden kaynaklandığını şu cümlelerle ifade etmektedir:

"Söylendiğine göre Ergene köprüsünün bulunduğu yer vaktiyle çengelistan imiş çoğu bucağı bataklık, ormanlık yöreleri ise haramilere sığınak olurmuş. Bu ormanlıkta gizlenen yan kesiciler, her an gelen giden yolcuların yollarını keser, nice günahsızları öldürerek, yok yere tepelerlermiş. Hiçbir gün geçmezmiş ki bu korkulu ve tehlikeli yerde bir nice biçare zulüm kılıcı ile doğranmamış, varlıkları parçalanmamış olsun. İşte bu sebeple aydın yolları tutan Padişah zulüm yollardan keder dikenlerini kaldırmak üzere ve pek çok para sarfetmek suretiyle önce bölgeyi temizledi. Orasını konaklanacak düzenli yer haline getirdi. Yüzyetmişdört yüksek kemer üzerine eşsiz bir köprü yaptırdı ki, cihana örnek oldu. Köprünün bir başında Ergene adıyla anılan güzel bir kasaba kurdurup, cami, imaret, vb. yapılarla süsledi. Bu sayade gelen ve gidenlerin bolluk içinde olan bu kasabadan istifade etmelerini sağladı." (Hoca Sadeddin Efendi, 1992, s. 164).

II. Murad'ın Ergene köprüsüyle birlikte Ergene kasabasını kurmasına vesile olan olay ise Balkanlardan Gelibolu'ya dönerken Ergene Nehri'ne geldiğinde orduları ile su taşkını sebebiyle nehri geçemeyip geceyi nehrin sahilindeki bayırda geçirmek zorunda kalması olmuştur. Bunun sonucunda II. Murad Gelibolu istikametine gidebilmesini sağlayacak köprü yapılması için hemen emir vermiştir. Hem bölgenin hem de köprünün bakım ve güvenliğinin sağlanması için ismini köprüden alan Ergene kazası ve kasabanın gelişmesini sağlamak için cami, imaret, medrese, kervansaray, hamam, otuz üç dükkân, yağhâne, bozahâne, bezirhâne, mumhâne, üç çeşme ve iki su değirmeni II. Murad tarafından inşa ettirilmiştir (İnalçık, 2006, s. 171).

Rumeli'de kurulan ilk Türk şehri olarak bilinen Ergene, Kanuni Sultan Süleyman dönemine kadar bu isimle anılmıştır. Fakat 1529'da Ergene ve Cisr-i Mustafa Paşa kasabalarının her ikisinde de köprünün olması ve Edirne Eyaleti'ne bağlı olmalarından dolayı doğabilecek karışıklıkları önlemek adına Ergene şehrinin ismi Cisr-i Ergene'ye çevrilmiştir (Halaçoğlu, 1993, s. 33). 1718 yılına gelindiğinde de bir süre "Kasr-ı Ergene"

olarak değiştirilmiş olduğu kaynaklardan anlaşılmalı birlikte halk arasında ise köprünün uzunluğundan dolayı olduğu düşünülen "Uzunköprü" ismi kullanılmıştır.

Uzunköprü Osmanlı döneminde dört işgal yaşamıştır. İlk iki işgal 1829 ve 1878'de Ruslar tarafından, üçüncü işgal 1912'de Bulgarlar tarafından son olarak dördüncü işgal ise 1920-1922 yılları arasında Yunanlılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Şehir Yunanların eline geçince kısa süreliğine ismi "Makrifer" (Bağman, 2005, s. 12), "Makriyefere-Makrayefra" (Balkas, 1958, s. 15) olarak değiştirilmiştir. Fakat Milli Mücadele'nin başarıya ulaşmasıyla 11 Ekim 1922'de Mudanya Ateşkes Anlaşması imzalanmış böylece 18 Kasım 1922 tarihinde şehir Yunan işgalinden kurtularak yeniden "Uzunköprü" ismine kavuşmuştur (Bağman, 2005, s.11,15).

Bugünkü Trakya topraklarını içine alan Edirne'nin merkezi ve sınırları zamanla değişikliğe uğramış olmasına rağmen Uzunköprü hep Edirne sancağına bağlı kaza olarak varlığını sürdürmüştür. Günümüzde de aynı idari statüye sahip olarak Edirne'ye bağlı ilçedir.

3) Uzunköprü Kazasının Sosyal ve Ekonomik Durumu

3.1. Nüfus

H.1260-1261 (Miladi 1844-1845) tarihli temettuât defterleri verilerine göre Uzunköprü 11 mahalle ve 44 köye sahiptir. Bu defterler arasındaki üç köyde (Tırnova , Karacasalih ve Küplü) üçer adet mahalle bulunmaktadır. Uzunköprü kazasına ait köylerin hepsi günümüzde de varlığını devam ettirmesine rağmen isimlerinde ve bağlı oldukları yerlerde değişiklikler olmuştur.

Tahrir, nüfus ve temettuât defterlerinde geçen hâne tâbiri için tarihçiler tarafından farklı rakamlar kullanılmış ise de genel kanı hâneyi 5 kişi olarak kabul etmektedir. Biz de bu nedenle çalışmamızda hâneyi 5 kişi olarak kabul ettik(Barkan, 1953, s. 1-26). Buna göre Cisr- Ergene Kazası'na bağlı köylerin nüfusu aşağıdaki gibidir.

Köyler	Hâne Sayısı	Tahmini Nüfusu	Dini İnanç ¹
Çiftlik	17	85	Gayrimüslim
Kara Yusufu	8	40	Müslüman
Altı Ağaç-i Sağır	19	95	Müslüman
Saruhanlı	64	320	Müslüman
Altı ağaç-ı Kebîr	46	230	Müslüman
Karacaali	45	225	Gayrimüslim
Tırnova	202	1010	Gayrimüslim
Kurtbey	35	175	Müslüman
Buldu	14	70	Müslüman

¹ Osmanlı Devleti'nde Millet Sistemi ırk esasına göre değil, inanç temeline göre yapılmaktadır. Uzunköprü temettuât defterlerinde de bu durum dikkate alınarak gayrimüslim ve Müslüman nüfus ayrı ayrı defterlere kaydedilmiştir.

Ali Bey	19	95	Müslüman
Kadıgebran	45	225	Gayrimüslim
Doğancı	19	95	Müslüman
Maltepe	66	330	Gayrimüslim
Çavuşlu	19	95	Müslüman
Yenice-i göreci	37	185	Müslüman
Aslıhan	55	275	Gayrimüslim
İbriktepe	58	290	Gayrimüslim
Nasuhbey	31	155	Müslüman
Hamitli	34	170	Müslüman
Dağkarabürçek	24	120	Gayrimüslim
Dere-i kebir	56	280	Gayrimüslim
Ömer Bey	14	70	Müslüman
Kiremitçi Salih	57	285	Gayrimüslim
Doğan	91	455	Gayrimüslim
Çakmakkaba ve Demirciler	18	90	Müslüman
Lalacık	27	135	Gayrimüslim
Mestanlar	21	105	Gayrimüslim
Paşayenice	36	180	Gayrimüslim
Karacasalih	234	1170	Gayrimüslim
Salarlı	23	115	Müslüman
Güllüşahin	9	45	Gayrimüslim
Arnavut	113	565	Gayrimüslim
Yakup Bey	18	90	Gayrimüslim
Harmanlı	29	145	Müslüman
Kırköy	49	245	Gayrimüslim
Çongara	9	45	Müslüman
Karayayla	19	95	Gayrimüslim
Eskiköy	42	210	Gayrimüslim
Turnacı	15	75	Müslüman
Ada	84	420	Müslüman
Yenice-i Karlu	104	520	Gayrimüslim
Küplü	274	1190	Gayrimüslim

Kadıhalil	36	180	Gayrimüslim
İsmi yazılmamış	35	175	Gayrimüslim
TOPLAM	2234	11.170	

Tablo 1: Yerleşim Yerlerinin Hâne Sayısı, Tahmini Nüfus ve Dini İnanç (1844)

Tabloya göre Uzunköprü köylerinde %76'sı gayrimüslim %24'ü Müslümanlardan oluşan toplam 2234 hâne bulunmakta olup tahmini 11170 kişilik bir nüfus yaşamaktadır. Fakat defterlerde hane sahiplerinin dışında vergi veren erkeklerin varlığı göz önüne alınırsa köylerde yaşayan tahmini nüfus sayısı 20590'a yükselmektedir. Defterlerde yalnızca verginin esas olduğu hane reislerinin isimleri kaydedilmiş olup nüfusun yaşı ile ilgili herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Fakat hane sahiplerinin sağlık durumları, nitelikleri veya sosyal durumları hakkında bilgiler veren kayıtlarda bulunmaktadır.

Uzunköprü'nün 19 köyünde Müslümanlar, 25'inde gayrimüslimler ve 3 köyünde hem Müslüman hem de gayrimüslimler birlikte yaşamaktadır. Bu durum bize Uzunköprü'nün mahallerinin aksine köylerde gayrimüslim nüfusun daha fazla olduğunu göstermektedir.

Cisr-i Ergene'nin 19. yüzyıldaki toplam nüfusu etraftaki diğer şehirler ile karşılaştırıldığında, bir kasaba için yüksek sayılabilecek bir nüfusa sahip olduğu görülmektedir. Bu duruma etki eden en önemli faktörler ise Rumeli'de geçiş bölgesinde kurulu olması, ticaret yollarına yakın olması olarak gösterilmektedir.

3.2. Meslekler

Temettuât defterlerinin bize sağladığı avantajlardan birisi de hane reislerinin ve hanede kayıtlı diğer erkeklerin sahip oldukları mesleklerin isimlerine yer verilmesidir. Elde edilen verilere göre köy nüfusunun %93'ü meslek sahibi iken %7'si yaş, sağlık durumu gibi nedenlerden dolayı herhangi bir mesleğe sahip değildir. Defterlerde aynı anda birden fazla meslekle ilgilenen kişilerin olmasının yanında bazı hanelerde meslek bilgisi yazılmasına rağmen bu meslekten elde ettiği geliri yazılmamıştır.

Uzunköprü kırsalında nüfusun %61'inin tarım ve hayvancılık ile ilgili meslekler, %34'ünün "fiziki güç ve işçilik gerektiren meslekler, %3'ünün "esnaf ve zanaatkârlık", %2'sinin "din ve kamu görevlisi", "eğitim", "asker" ve "ticaret" ile ilgili meslekler icra ettiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak nüfusu az olan köylerde yaşayan halkın neredeyse tamamı ziraat ve hayvancılık ile ilgili mesleklerden gelir elde etmektedir. Fakat ziraat ile uğraşanların hepsinin toprak sahibi olmadığı bu nedenle büyük toprak sahiplerinin yanında gündelikçi, çabacı ve hizmetkâr olarak çalıştıkları görülmektedir. Nispeten nüfus olarak daha büyük köylerde yapılan mesleklerin çeşitlendiği görülmektedir. Tarım ve hayvancılığın yanında köyün ihtiyaçlarını giderebilmek amacıyla berber, demirci, nalbant gibi zanaat kollarıyla ilgilenildiği görülmektedir.

Müslüman ve gayrimüslimlerin yapmış oldukları meslekler arasında dini bir ayırım gözetilmemekle beraber üretilen malın veya hizmetin çeşidinde dinin belirleyici olduğu görülmektedir. Bu duruma örnek olarak "Küplü" Köyünde yaşayan "Todoraki oğlu Mihal" (B.O.A. ML. VRD. TMT. d. 5314 hane 64) tarafından yapılan "Canavar (domuz)

çobanlığı" ve "Küplü" köyünde yaşayan "Deli Yorgi oğlu Atanas" (B.O.A. ML. VRD. TMT. d. 5314 hane 64) tarafından yapılan "Kilise Zangoçluğu" verilebilir.

Gayrimüslim halkın sahip olduğu meslekler Müslümanlar ile kıyaslandığında, mesleki çeşitlilik bakımından daha ileri bir seviyede olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda yapmış oldukları mesleki çeşitlilik sayesinde gayrimüslimlerin Müslümanlara göre ekonomiye yapmış olduğu katkının daha büyük olduğu tespit edilmiştir.

3.3. Tarım

Uzunköprü kazasının ekonomik yapısı Anadolu'nun birçok yerinde olduğu gibi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Uzunköprü'nün köylerinde bulunan toplam arazi miktarı 85.438,5 dönümdür. Bu arazilerin 43.545,5 dönümü ekili araziler olarak kabul edilen mezru tarla, 35.331,5 dönümü nadasa bırakılmış tarlalar olarak kabul edilen gayr-i mezru tarla, 3.846,75 dönümü bağ, 2.319,25 dönümü çayır ve 395,5 dönümü sebze ve meyve bahçesidir. Elde edilen rakamlara göre ekili arazilerin neredeyse yarısının (%42'si) azalan verim gücünü artırmak amacı ile nadasa bırakılmış olduğu bu nedenle tarım arazilerinden istenilen verimin alınmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Uzunköprü merkezinde Müslümanlar toprakların %76'sını gayrimüslimler ise %24'ünü tasarruf ederken köylerinde gayrimüslimler %67'sini Müslümanlar ise %33'ünü işlemektedir. Müslümanlar küçük dönümler halinde tarla, bağ, bahçeye sahip iken, gayrimüslimler ise nispeten büyük dönümlü arazilere sahip olduğu görülmektedir. Bunun temel nedeni büyük toprak sahiplerinin çiftçiliğin yanında daha fazla gelire sahip farklı bir meslek ile uğraşması ve ayrıca sahip oldukları toprakları kardeşi ile müşterek olarak paylaşmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Sahip olunan topraklardan elde edilen gelir toplam arazi miktarına bölündüğünde Uzunköprü kırsalında dönüm başı ortalama hâsılâtın 66,76 kuruş olduğu ve hane başına 49,24 dönüm arazi düştüğü görülmektedir.

Köylerin isimleri	Mezru Tarla	Hane Başına Mezru Tarla	Gayr-i Mezru Tarla	Hane Başına Gayr-i Mezru Tarla	Çayır	Hane Başına Çayır	Bağ ve Bahçe	Hane Başına Bağ ve Bahçe	Toplam	Hane Başına Düşen Arazi
Çiftlik	469	27,58	561	33	75	4,41	33,5	1,97	1139,5	67,02
Kara Yusufu	140	17,5	140	17,5	9	9,37	6,5	0,81	301,5	37,68

Altı ağaç-ı Sağır	546	28,73	329	17,31	0	3,94	15	0,78	890	46,84
Saruhanlı	1197	18,70	976	15,25	201,5	1,17	53	0,82	2427,5	37,92
Altı ağaç-ı Kebir	749	16,28	788,5	17,14	151,5	1,63	37,5	0,81	1726,5	37,53
Karacaali	593	13,17	546	12,13	0	1,66	7	0,15	1242,5	27,61
Tırnova	3741	18,51	2559	12,66	1	0,004	378,5	1,87	6691,5	33,12
Kurtbey	423,5	12,1	505	14,42	0	2,14	6,5	0,18	1002	28,62
Buldu	700	50	562	40,14	0	5,35	16,5	1,17	1280,5	91,46
Ali Bey	247	13	218	11,47	13,5	3,94	5,5	0,28	512	26,94
Kadigebran	1053	23,4	491	10,91	1	1,66	3	0,06	1573	34,95
Doğancı	320	16,84	360	18,94	146	3,94	24	1,26	850	44,73
Maltepe	1310	19,84	1003	15,19	0	1,13	1,5	0,02	2516,5	38,12
Çavuşlu	439	23,10	665	35	0	3,94	19	1	1123	59,1
Yenice-i görece	499,5	13,5	432	11,67	242	2,02	0	0	1173,5	31,71
Aslıhan	771	14,01	781	14,2	35	1,36	241	4,38	1828	33,23

İbriktepe	767	13,22	865	14,91	1	1,29	3	0,05	1825,5	31,47
Nasuh Bey	331	10,67	294	9,48	49,5	2,41	14	0,45	715	23,06
Hamitli	911	26,79	1046	30,76	156	2,20	365	10,73	2478	72,88
Dağkara bürçek	730	30,41	390	16,25	0	3,12	24,5	1,02	1144,5	47,68
Dere-i kebir	782	13,96	727,5	12,99	0	1,33	32	0,57	1584	28,28
Ömer Bey	571	40,78	577	41,21	0	5,35	25,5	1,82	1173,5	83,82
Kiremitçi Salih	1150	20,17	580	10,17	51	1,31	56,5	0,99	1839,5	32,27
Doğan	2535	27,85	1719	18,89	0	0,82	76	0,83	4330	47,58
Çakmak baba ile Demirciler	1448	80,44	1418	78,77	221	4,16	16	0,88	3103	172,38
Lalacık	652	24,14	372	13,77	0	2,77	24	0,88	1080,5	40,01
Mestanlar	534	25,42	551	26,23	0	3,57	12	0,57	1097	52,23
Paşayenice	507,5	14,09	412	11,44	36	2,08	25,5	0,70	981	27,25

Karacasalih	4211,5	17,99	3025	12,92	345,5	1,47	1182	5,05	8764	37,45
Salarlı	661	28,73	684	29,73	0	3,26	6	0,26	1418,5	61,67
Güllüşahin	345	38,33	180	20	0	8,33	11	1,22	536	59,55
Arnavut	1172,5	10,37	798	7,06	86,5	0,66	159,5	1,41	2315,5	20,49
Yakup Bey	315	17,5	425	23,61	0	4,16	7,5	0,41	755,5	41,97
Harmanlı	788	27,17	903	31,13	0	2,58	30	1,03	1745	60,17
Kırköy	984	20,08	950	19,38	1	1,53	1	0,02	1987	40,55
Çongara	589	65,44	657	73	0	8,33	3,5	0,38	1249,5	138,83
Karayayla	367	19,31	353	18,57	15	3,94	0,5	0,02	735,5	38,71
Eskiköy	568	13,52	638	15,19	55	1,78	54,5	1,29	1315,5	31,32
Turnacı	847,5	56,5	716	47,73	0	5	13	0,86	1576,5	105,1
Ada	1688	20,09	1099	13,08	115,5	0,89	6,5	0,07	3061	36,44
Yenice-i Karlu	1973	18,97	1811,5	17,41	267,5	0,72	199,5	1,91	4251,5	40,87

Küplü	2971	12,48	1936	8,13	41,5	0,17	365,5	1,53	5816,5	24,43
Kadıhalil	970,5	26,95	570	15,83	0	2,08	5,5	0,15	1601	44,47
İsmi Bilinmeyen	978	27,94	718	20,51	0	2,14	28,5	0,81	1724,5	49,27

Tablo 2: Köylerdeki Toprak Tasarrufu (dönüm)

Uzunköprü köylerindeki tarla, bağ ve bahçelerde çeşitli ürünlerin yetiştirilmektedir. Yetiştirilen bu ürünler dört gruba ayrılarak incelenmiştir. Bunlar;

a) Hububat (Tahıl): Uzunköprü'de yetiştirilen ürünler arasında %10 orana sahip olan hububatların toplam üretimi 34669 kiledir. Bu rakamın 16983,5 kilesi hinta (buğday), 5239,5 kilesi yene (hayvan yemi), 4146 kilesi şair (arpa), 3051 kilesi çavdar, 2232,5 kilesi alaf (yulaf), 1609,5 kilesi kaplıca (iri taneli buğday), 690 kilesi burçak, 408 kilesi erzen (darı) ve 309 kilesi mısırdan oluşmaktadır.

b) Baklagiller: Uzunköprü'deki üretimin %0,25'ine sahip olan Baklagillerin toplam üretimi 860,5 kile olup Bu miktarın 312,5 kilesi mercimek, 280 kilesi nohut, 216,5 kilesi fasulye ve 51,5 kilesi bakladan oluşmaktadır.

c) Sinai Bitkiler: Uzunköprü'deki üretimin %3'üne sahip olan Sinai Bitkilerinin toplam üretimi 8762 kıyyedir. Bu miktarın 6070,5 kıyyesi ham harir (ham ipek), 1977,5 kıyyesi sisam (susam), 504,5 kıyyesi seyrek (keten tohumu), 209,5 kıyyesi duhandan (tütün) oluşmaktadır.

d) Bağ ve Bahçe Ürünleri: Uzunköprü'deki üretimde %87'i ile en yüksek orana sahip olan Bağ ve Bahçe ürünlerinin toplam üretimi 299100 kıyyedir. Bu miktarın 299040 kıyyesi üzüm, 50 kıyyesi soğan ve 10 kıyyesi sarımsaktan oluşmaktadır.

Elde edilen sonuçlara göre Uzunköprü köylerinde yetiştirilen ürünlerden en yüksek orana %87 ile bağ ve bahçe ürünlerinin sahip olduğu görülmektedir. Bu oranın yüksek olmasının en önemli sebebi bölgede bağcılığın oldukça yoğun bir şekilde yapıyor olmasıdır. Geriye kalan ürünlerin %10'unu ise halkın hem beslenme hem de hayvanların yem ihtiyacını karşılamak amacıyla kullanılan hububatlar oluşturmaktadır. Üretimin en düşük olduğu ürün ise baklagillerdir.

3.4. Hayvancılık

Zirai faaliyetlerin önemli olduğu yerlerde hayvancılık faaliyetlerinin de sıklıkla yapılmış olduğu bilgisi göz önüne alınırsa bu durumun Uzunköprü kazasının köyleri için de geçerli olduğu görülmektedir.

Uzunköprü'nün köylerinde toplam hayvan sayısı 38.382'dir. Bu sayının 10.939'u Büyükbaş hayvanlara, 24.380'i Küçükbaş hayvanlara, 1.731'i Binek ve Yük hayvanlarına ve son olarak 1.332'si Canavara (Domuz) aittir. Hayvan sayısının dağılımına bakıldığında küçükbaş hayvancılığın yaygın olduğu ve hayvancılık faaliyetleri arasında ekonomik getirisinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Büyükbaş hayvanlar arasında en yaygın olan %33 ile koşum öküzüdür. Onu %27 ile camuş, %25 ile sığır, %8 ile düğe ve %7 ile tosun izlemektedir. Bu oranlardan yola çıkarak büyükbaş hayvancılıkta ticari amaç güdümediği bu hayvanlardan daha çok tarla sürmek için gücünden veya sağman olarak sütünden faydalandığı sonucuna ulaşılmaktadır. Küçükbaş hayvanlar arasında en yaygın olan %87 ile koyun olup onu %8 ile keçi, %4 kuzu ve %1 oğlak izlemektedir. Ulaşım, nakliye gibi işlerin görülmesinde kullanılan binek ve yük hayvanlarının en yaygın olanı ise %51 ile bargirdir. Onu %35 ile merkep, %13 ile kısarak ve %1 ile tay izlemektedir.

Dini inanca göre baktığımızda gayrimüslimler toplam 28.922 hayvan sayısı ile hayvanların %75'ine sahipken Müslümanlar ise toplam 9460 hayvan sayısı ile hayvanların %25'sine sahiptir. Buna göre hayvancılık faaliyeti gayrimüslim nüfusta daha yoğundur. Sahip olunan hayvan türleri bakımından gayrimüslim ve Müslümanlar arasında bir fark bulunmazken sadece dini sebeplerden dolayı gayrimüslimler Müslümanlardan farklı olarak canavar (domuz) yetirmiş oldukları görülmektedir.

KÖYÜN İSMİ	BÜYÜKBAŞ	KÜÇÜKBAŞ	BİNEK VE YÜK HAYVANI	CANAVAR (DOMUZ)	TOPLAM	TOPLAM %
ÇİFTLİK	103	39	21	41	204	0,53
KARA YUSUFLU	62	38	9	0	109	0,28
ALTIAĞAÇ-İ KEBİR	145	120	10	0	275	0,71
SARIHANLU	536	430	65	0	1031	2,68
ALTIAĞAÇ-İ SAĞIR	243	538	14	0	795	2,07
KARACAALİ	211	319	26	35	591	1,53
TIRNOVA	742	1944	77	205	2968	7,73
KURTBEY	188	187	21	0	396	1,03
BULDU	173	77	36	0	286	0,74
ALİBEY	73	149	11	0	233	0,60
KADIGEBRAN	198	206	173	37	614	1,59
DOĞANCA	107	29	14	0	150	0,39
MALTEPE	298	344	48	51	741	1,93

ÇAVUŞLU	141	65	11	0	217	0,56
YENİCE-İ GÖRECE	226	483	25	0	734	1,91
ASLIHAN	302	177	17	3	499	1,30
İBRİKTEPE	270	1322	53	19	1664	4,33
NASUHBEY	155	80	16	0	251	0,65
HAMİTLİ	191	273	23	0	487	1,26
DAĞKARABÜRÇEK	101	407	13	30	551	1,43
DERE-İ KEBİR	240	548	16	63	867	2,25
ÖMER BEY	153	182	24	0	359	0,93
KİREMİTÇİ SALİH	211	461	22	49	743	1,93
DOĞAN KÖYÜ	329	1989	55	76	2449	6,38
ÇAKMAKBABA VE DEMİRCİLER	262	1394	108	0	1764	4,59
LALACIK	103	347	11	22	483	1,25
MESTANLAR	113	555	15	13	696	1,81
PAŞAYENİCE	217	575	21	29	842	2,19
KARACASALİH	1175	1863	179	123	3340	8,70
SALARLI	319	200	57	0	576	1,50
GÜLLÜŞAHİN	47	270	8	8	333	0,86
ARNAVUT	391	780	44	98	1313	3,42
YAKUP BEY	141	217	12	20	390	1,01
HARMANLI	179	217	14	0	410	1,06
KIRKÖY	167	1095	21	31	1314	3,42
ÇONGARA	89	310	26	0	425	1,10
KARAYAYLA	117	0	13	16	146	0,38
ESKİKÖY	207	451	14	33	705	1,83
TURNACI	162	31	36	0	229	0,59
ADA	316	359	58	0	733	1,90
YENİCE-İ KARLU	484	1154	74	99	1811	4,71
KÜPLÜ	691	2650	169	179	3689	9,61
KADİHALİL	208	580	28	26	842	2,19
İSMİ BELİRTİLMEMİŞ	153	925	23	26	1127	2,93
TOPLAM	10939	24380	1731	1332	38382	100

Tablo 3: Uzunköprü'deki Hayvan Sayılarının Köylere Göre Dağılımı

3.5. Arıcılık Faaliyetleri

Uzunköprü kazasının köylerinde büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın yanı sıra arıcılık faaliyeti de yapılmaktadır. Ancak bu faaliyetler temel geçim kaynağı değil yalnızca ek gelir elde etmek amaçlı yapılmaktadır. Uzunköprü'nün sahip olduğu 44 köyün 18 tanesinde arıcılık faaliyeti yapılmaktadır. Arıcılık yapan 64 hanenin sahip olduğu arı kovanı sayısı 1056,5 olup bu kovanlardan toplam 233 kıyye ve 8779,5 kuruş gelir elde edilmiştir. Dini inanca göre arıcılık faaliyetleri değerlendirildiğinde 12 köyün gayrimüslim, 6 köyün Müslümanlara ait olduğu görülmüştür.

KÖYÜN İSMİ	TOPLAM HÂNE	KOVAN OLAN HÂNE	KOVAN SAYISI	KOVAN GELİRİ	DİNİ İNANÇ
ÇİFTLİK	17	10	227	1967,5	GAYRİMÜSLİM
SARUHANLI	64	8	145	628	MÜSLÜMAN
ALTI AĞAÇ-I SAĞIR	46	1	5	50	MÜSLÜMAN
KARACAALİ	45	1	9	90	GAYRİMÜSLİM
TIRNOVA	202	3	36	285	GAYRİMÜSLİM
KADIGEBRAN	45	3	28	325	GAYRİMÜSLİM
YENİCE-İ GÖRECE	37	9	129	592	MÜSLÜMAN
İBRİKTEPE	58	2	13,5	270	GAYRİMÜSLİM
NASUHBEY	31	1	16	148	MÜSLÜMAN
KİREMİTÇİ SALİH	57	1	9	150	GAYRİMÜSLİM
PAŞAYENİCE	36	10	135	556	GAYRİMÜSLİM
KARACASALİH	234	2	18	135	GAYRİMÜSLİM
YAKUP BEY	18	3	54	415	GAYRİMÜSLİM
ÇONGARA	9	1	11	65	MÜSLÜMAN
KARAYAYLA	19	2	28	205	GAYRİMÜSLİM
TURNACI	15	4	124	2268	MÜSLÜMAN
YENİCE-İ KARLU	104	1	6	0	GAYRİMÜSLİM
KÜPLÜ	101	2	63	630	GAYRİMÜSLİM
TOPLAM	926	64	1056,5	8779,5	

Tablo 4: Uzunköprü'nün Köylerindeki Arıcılık Faaliyetleri

3.6. Gelir Kaynakları ve Vergilendirme

Osmanlı devletinin en büyük gelir kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. Bu durum Uzunköprü'nün köyleri içinde geçerli olup halkın hemen hemen hepsi tarım ve hayvancılıktan gelir elde etse de ana gelir kaynağını yapmış oldukları mesleklerden

elde ettikleri gelirler oluşturmaktadır. Bununla birlikte değirmen, dükkan, kira ve kovan gelirleri gibi farklı gelirler de elde edilmektedir.

Köylerin ekonomik yapısını oluşturan gelirlerin toplamı 6.964.277,00 kuruş olup bunun 794.545,50 kuruşu meslek, 5.773.806,00 kuruşu ziraat, 328.526,00 kuruşu hayvancılık, 24.505,00 kuruşu kira, 26.865,00 kuruşu değirmen, 8.779,50 kuruşu arıcılık, 7.250,00 dut ve sebze bahçesi gelirlerinden oluşmaktadır. Buna göre toplam gelirin %74'ü ziraata ait olup onu %24 ile meslek gelirleri izlemektedir. En düşük orana ise %0,10 ile dut ve sebze bahçesi gelirleri sahip olup onu yine %0,12 ile arıcılık gelirleri izlemektedir.

Dini inanca göre gelir dağılımına baktığımızda en yüksek gelire 5.362.377,00 kuruş ile gayrimüslimlerin sahip olduğu görülmektedir. Müslümanların sahip olduğu toplam gelir miktarı ise 1.601.900,00 kuruştur. Uzunköprü köylerinde elde edilen gelirin hâne başına düşen miktarına baktığımızda 3.117,3 kuruş olduğu görülmektedir. Hane başına düşen gelir gayrimüslimlerde 3.159,00 kuruş iken Müslümanlarda 2.983,00 kuruştur. Gayrimüslimlerin elde ettiği gelir miktarı Müslümanlardan fazla olmasının bir sonucu olarak hane başına düşen gelir miktarı da Müslümanlardan fazla olduğu görülmektedir. Gayrimüslim halkın sahip olduğu nüfusun fazla olmasına rağmen hane başına düşen gelirin düşmemesinin en önemli sebebi tarımsal faaliyetlerin yanında yapmış oldukları meslekten elde ettikleri gelirin yüksek olmasıdır.

1844-1845 tarihli Uzunköprü köylerine ait temettuât defterinde çeşitli vergi kayıtları bulunmaktadır. Başta tarım ürünlerinden alınan öşür olmak üzere küçükbaş hayvanlardan alınan âdet-i ağnam, arı kovanlarından alınan öşür-i kovan ve yıllık vergi olarak alınan vergi-i mahsûsa ve gayrimüslim erkeklerden alınan cizye bunlar arasındadır.

Uzunköprü köylerinde toplam 273.224,00 kuruş vergi-i mahsûsa toplanmış olup hâne başına düşen miktar 122,30 kuruştur. Vergi gelirleri açısından 266.406,60 kuruş ile gayrimüslimler %97'lik bir orana sahiptir. Müslümanlar ise %2'lik oran ile 6.817,40 kuruş vergi ödemektedir.

Aşar vergisi rakamlarına bakıldığında toplam 417.047,40 kuruş aşar vergisi ödendiği görülmektedir. Buna göre hâne başına düşen miktar 186,68 kuruştur. Dini inanca göre aşar vergisi dağılımına baktığımızda %69 ile gayrimüslimlerin en yüksek orana sahip olduğu ve 286.466,40 kuruş vergi verdikleri görülmektedir. Müslümanların sahip olduğu oran ise %31'dir. Müslümanların ödedikleri aşar vergisi miktarı ise 130.581,00 kuruşa ulaşmaktadır.

Uzunköprü köylerinden alınan vergilerden birisi de ağnam vergisidir. Bu vergiden toplam 6.630,00 kuruşluk bir meblağ tespit edilmiş ve hâne başına düşen miktar 2,96 kuruş olarak gerçekleşmiştir. Fakat Buldu, Kadıgebran ve Karayayla köylerinde âdet-i ağnam vergi miktarının kaydedilmemiş olduğu görülmektedir. Dini inanca göre ağnam vergisinin dağılımında gayrimüslimlerin %78 ile en yüksek orana sahip olduğu ve 5.201,00 kuruş vergi verdikleri görülmektedir. Müslümanların sahip olduğu oran ise %22 olup ödedikleri ağnam vergisinin toplamı 1.429,00 kuruş olduğu görülmektedir.

Cizye vergisi açısından değerlendirildiğinde bu vergiye muhatap 3207 kişinin olduğu görülmektedir. Bilindiği üzere bu vergi gelir seviyesine göre üç farklı oranda tahsil edilmektedir. Cizye mükellefi kişiler arasında 2570 kişinin "evsat" dediğimiz orta derecede, 431 kişinin "âlâ" yüksek derecede ve 206 kişinin de "ednâ" yani düşük derecede cizye ödediği görülmektedir. Bu verilerden gayrimüslimlerin %80'inin orta gelir grubuna dâhil olduğu anlaşılmaktadır. Geriye kalan %14'ünün âlâ, %6'sının ise düşük gelir grubu içerisinde olduğu görülmektedir. Buna göre Uzunköprü kırsalında mevcut gayrimüslim nüfusun %94 gibi çok yüksek bir oranının orta ve üst gelir grubuna sahip olduğu rahatlıkla söylenebilir. Tüm bu verilerden yola çıkarak hane başına ödenen ortalama vergi miktarının 313,48 kuruş olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen verilere göre Uzunköprü kırsalında yer alan her hanenin bir gelirinin olduğu ve hemen hemen hepsinin vergi ödediği görülmektedir. Aşağıdaki tabloda Uzunköprü kırsalında tahsil edilen vergi çeşitleri ve miktarları gösterilmiştir.

KÖYÜN İSMİ	VERGİ-İ MAHSÜSA	ÖŞÜR	ÖŞR-İ BOSTAN	ÂDET-İ AĞNÂM	ÖŞR-İ KOVAN	ÖŞR-İ ÜZÜM	TOPLAM
ÇİFTLİK	1681	2540	71,5	14,5	0	0	4307
KARA YUSUFLU	747	1249	24	11	0	0	2031
ALTI AĞAÇ-İ SAĞIR	2998	4689	115,5	12,5	0	0	7815
SARUHANLI	9094,5	11131,5	277	129	0	0	20632
ALTI AĞAÇ-İ KEBİR	4604,5	7354,5	578	162	0	0	12699
KARACAALİ	5539,5	8251	0	84,5	0	0	13875
TIRNOVA	24684,5	36480,5	262	596	0	142	62165
KURTBEY	4265	5002	13	54,5	0	0	9334,5
BULDU	1870	3536	11,5	0	0	20	5437,5
ALİ BEY	1459	2114	45	43	0	0	3661
KADIGEBRAN	5485,5	7515	60	0	0	0	13060,5
DOĞANCI	3374,5	35095	19,5	8	0	34	38531
MALTEPE	9186	13701	0	84	0	0	22971
ÇAVUŞLU	2071,5	2982,5	0	25,5	0	0	5079,5
YENİCE-İ GÖRECE	4340,5	3678,5	178	126	0	0	8323
ASLIHAN	7153,5	13073,5	71,5	52	0	0	20350,5
İBRİKTEPE	8080	8297,5	0	325	0	0	16702,5
NASUHBEY	2190	2198	2	24	0	0	4414
HAMİTLİ	4015	5034,5	0	81	0	0	9130,5

DAĞKARA BÜRÇEK	2846,5	4481	0	137	0	12	7476,5
DERE-İ KEBİR	5793	6925,5	0	108,5	0	19	12846
ÖMER BEY	3619	1882	0	61,5	0	0	5562,5
KİREMİTÇİ SALİH	5599	9339	138,5	20	0	0	15096,5
DOĞAN KÖYÜ	11151,5	18373,5	0	522,5	0	0	30047,5
ÇAKMAKBABA VE DEMİRCİLER	2281	7968	0	390	0	0	10639
LALACIK	3015,5	6123,5	0	91	0	0	9230
MESTANLAR	2131	3574,5	0	156,5	0	0	5862
PAŞAYENİCE	2555	3861,5	106	159,5	0	0	6682
KARACASALİH	32416	43579,4	116	537	10	0	76658,4
SALARLI	789	3352,5	73	18	0	0	4232,5
GÜLLÜŞAHİN	1264	2263,5	0	85,5	0	0	3613
ARNAVUT	13595,5	11736	62	226,5	0	70	25690
YAKUP BEY	960	1920	10	60	0	0	2950
HARMANLI	3572,5	5305,5	0	66	0	0	8944
KIRKÖY	6060	6991,5	0	292	0	0	13343,5
ÇONGARA	2197,5	4035,5	0	93	0	0	6326
KARAYAYLA	990,5	2169,5	0	0	0	0	3160
ESKİKÖY	4247	6269	9	135,5	0	0	10660,5
TURNACI	1512	7443,5	0	17	133	110	9215,5
ADA	13173,5	16529,5	250,5	107	0	0	30060,5
YENİCE-İ KARLU	11569,5	18851,5	79,5	350,5	0	0	30851
KÜPLÜ	29630	34902,5	304	742,5	0	0	65579
KADİHALİL	5532,5	7519,5	0	177,5	0	0	13229,5
İSMİ BELİRTİLMEMİŞ	3883,5	7727	0	243	0	0	11853,5
TOPLAM	273224	417047,4	2877	6630	143	407	700328,4

Tablo 5: Vergi Çeşitleri ve Miktarları

Sonuç

Rumeli'de kurulan ilk Türk kasabası olan Uzunköprü (Cisr-i Ergene) II. Murad tarafından 1444 yılında Ergene köprüsüyle birlikte kurulmuştur. Kasabanın kurulmasına vesile olan olay ise II. Murad'ın Rumeli'den Balkanlara geçmesine Ergene nehrinde yaşanan taşkın engel olması olmuştur. Bunun üzerine hem geçişi sağlamak hem de bölgenin güvenliğini sağlamak amacıyla köprüyle birlikte kasabada kurulmuştur.

Kurulduğu tarihten 19. yüzyıla gelinceye kadar başkente yakın olması ve stratejik konumu nedeniyle hem ekonomik hem de askeri öneme sahip bir kasaba özelliği taşıyan

Uzunköprü kırsalına ait temettuât defterlerinden elde edilen bilgilere göre; Uzunköprü köylerinde toplam 2234 hânedeki tahmini 11.170 kişilik nüfus yaşamaktadır. Uzunköprü merkezinin aksine kırsalında yaşayan nüfusun büyük bir kısmı gayrimüslimlerden oluşmakta olup nüfusun %76'sı gayrimüslim %24'ü Müslümandır.

Uzunköprü köylerinin ekonomik ve sosyal yapısı ziraat ve hayvancılığa dayalıdır. Yapılan mesleklerin büyük bir kısmı da bu iki sektör ile bağlantılıdır. Geriye kalan kısım ise ticaret ve esnafılık ile uğraşmaktadır. Müslüman veya gayrimüslimler tarafından yapılan meslekler arasında da çok belirgin bir fark bulunmamakla birlikte temel fark dini görevliler arasındadır. Müslümanlarda imamlar görev alırken gayrimüslimlerde papazlar görev almaktadır.

Uzunköprü köylerinde toplam arazi miktarının 85.438,50 dönüm olduğu ve bu arazilerin 43.545,5 dönümünün ekildiği, 35.331,5 dönümünün nadasa bırakıldığı, 6.561,5 dönümünün ise çayır, bağ ve bahçe tarımına açılmış olduğu görülmektedir. Ekili arazilerde en çok yetiştirilen tarım ürünleri hınta(buğday), şiar(arpa), çavdar ve erzen(darı) gibi ürünler olsa da en çok üretiminin bağ ve bahçe ürünü olan üzümde elde edilmektedir. Buradan Uzunköprü kırsalında bağcılık faaliyetlerinin yoğun olarak yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Köylerde ziraat kadar hayvancılığında yoğun yapıldığı anlaşılmaktadır. Uzunköprü köylerinde toplam 38.382 adet hayvan bulunmaktadır. Köylerin neredeyse yarısında arıcılık faaliyetlerini yapılmakta olup toplam 1056 adet arı kovanına sahip olduğu görülmektedir. Yetiştirilen hayvanların içinde en yüksek orana %64 ile küçükbaş hayvancılık sahiptir. Gayrimüslim köylerinde tüm hayvancılık faaliyetlerine ek olarak canavar(domuz) yetiştirildiği de görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre hayvancılık faaliyetlerinde ekonomik bir kaygı güdülmeyip halkın ihtiyaçlarına karşılık vermesinin amaçlandığı anlaşılmıştır.

Köylerde elde edilen toplam gelir miktarı 6.964.277 kuruş olup hâne başına düşen miktarı ise 3.117,3 kuruştur. Toplam vergi miktarı ise 700.328,4 kuruş olduğu görülmüştür. Bu vergilerin %59'unu öşür vergisi, %39'unu vergi-i mahsûsa, %1'ni adet-i ağnam ve son olarak %1'lik bölümünü ise öşr-i kovan, öşr-i üzüm ve öşr-i bostan vergisinden oluşmaktadır.

Gayrimüslimler yukarıda saydığımız vergiler dışında askerlik hizmetlerini yerine getirmemelerinin karşılığı olarak ödedikleri cizye vergisi bulunmaktadır. Ödemiş oldukları vergiye göre; gayrimüslimlerin %80'inin orta gelir grubuna dâhil olduğu anlaşılmıştır. Geriye kalan %14'ünün âlâ, %6'sının ise düşük gelir grubu içerisinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Son söz olarak şunu ifade edebiliriz ki Tanzimat'ın ilk yıllarında Uzunköprü kırsalında yaşayan ailelerin ortalama bir binek hayvanı, bir çift öküzü, kendilerine yetecek kadar küçükbaş hayvanı, kendilerine yetecek miktarda tahıl üretimi yaptıkları ve ekonomisinin tarım ve hayvancılığa dayalı tipik bir Trakya kasabası özelliği taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

BOA. ML. VRD. TMT. No. 5264, 5265, 5267, 5268, 5270, 5271, 5273, 5274, 5275, 5276, 5277, 5278, 5280, 5281, 5282, 5283, 5284, 5285, 5287, 5288, 5289, 5290, 5291, 5292, 5294, 5296, 5297, 5298, 5299, 5300, 5301, 5303, 5304, 5305, 5306, 5307, 5308, 5309, 5310, 5311, 5312, 5313, 5314, 16044

Araştırma ve İnceleme Eserleri

Abdurrahman Hibri ve Enîsü'l Müsâmirîn. (2019). (haz. S. İlgüler). Edirne: Trakya Üniversitesi Matbaası.

Ahmet Bâdî Efendi. (2014). *Riyaz-ı Belde-i Edirne 20. Yüzyıla Kadar Osmanlı Edirne'si*. (haz. R. Kazancıgil ve R. Gündoğdu). Edirne: Trakya Üniversitesi Yayını.

Akçıl, N. Ç. (2012). Uzunköprü. *DİA*. 42. İstanbul.

Akgündüz, A. ve Öztürk, S. (2002). *Darende Temettuât Defterleri*, I, İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayını.

Arslan, İ. (2015). XIX. Yüzyıl Osmanlı Tarihinde Temettuât Defterleri'nin Yeri: İğdiç (Selimağa Köyü) Temettuât Defteri Örneği. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 5, (8).

Âşıkpaşazade Ahmed Âşıkî. (1949). *Tevârîh-i Âl-i Osman, Osmanlı Tarihleri*. (düz. Nihal Atsız Çiftçioğlu). İstanbul: Türkiye Yayınevi.

Bağman, L. (2005). *Uzunköprü; Tarihi ve Belgeleri*. Edirne: Ulusal Bellek Yayınları, 2005.

Balkas, İ. H. (1958). *Tarihte Ergene ve Uzunköprü*. Edirne: Yeni Matbaa.

Barkan, Ö. L. (1951-1953). Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi. *Türkiyat Mecmuası*. X, İstanbul.

Barkan, Ö. L. (1980). XV. ve XVI. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğu'nda Toprak İşçiliğinin Organizasyon Şekilleri: Ortakçı Kullar. *Toplu Eserler 1*, İstanbul.

Büktel Y. (2020). İslâm'a ve Orduya Köprü: Uzunköprü. *Balkanlar ve İslâm-Balkanlarda İslâm Dini ve Kültürel Hayat:-: Milletlerarası Tartışmalı İlmî Toplantı*. II.

Çadırcı, M. (1991). *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Devellioğlu, F. (2012). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. (29. Baskı). Ankara: Aydın Kitapevi.

Er, R. (2008). Risâle. *DİA*. 35, İstanbul.

Faroqhi, S. (1993). Osmanlı'da Kentler ve Kentliler. (çev. N. Kalaycıoğlu). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Göyünç, N. (1997). Hâne. *DİA*. 15, İstanbul.

Halaçoğlu, Y. (1993). Cısr-i Mustafa Paşa. *DİA*, 8, İstanbul.

Hinz, W. (1990). *İslâm'da Ölçü Sistemleri*. (çev. A. Sevim). İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Hoca Sadettin Efendi. (1992). *Tacü't Tevarih*. (haz. İ. Parmaksızoğlu). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

- İnalcık, H. (1988). Adâletnâme. *DİA*, I, İstanbul.
- İnalcık, H. (1993). Edirne'nin Fethi (1361). *Edirne'nin 600. Fethi Yıldönümü Armağan Kitabı*. (2 Baskı). Ankara: TTK.
- İnalcık, H. (2006). II. Murad. *DİA*, 31, İstanbul.
- İnalcık, H. (1993). Osmanlılarda Cizye. *DİA*, 8, İstanbul.
- Kahraman, S. A. (2011). *Günümüz Türkçesi ile Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, (8. Kitap). İstanbul: YKY.
- Kallek, C. (2002). Kile. *DİA*, 25, Ankara.
- Kayıcı, H. (2012). *Sâlnâmelere Göre Sosyo-Ekonomik Yapısıyla Edirne Sancağı (1870-1903)*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Kestelli, R. N. (2004). *Resimli Türkçe Kamus*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Kütükoğlu, M. (1995). Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettu Defterleri. *Bellekten*, LIX (225). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Mansel, A. M. (1938). *Trakya'nın Kültür ve Tarihi*. İstanbul: Eski Eserleri Sevenler Kurumu Yayınları.
- Öz, M. (2010). Tahrir. *DİA*, 39, İstanbul.
- Özcan, A. (1993). Çorbacı. *DİA*, 8, İstanbul.
- Özgül, V. (2010). 16. Yüzyıl Öncesinde Dimetoka, Kızıldeli ve Balabanlılar. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (53).
- Öztürk, S. (2003). Türkiye'de Temettuât Çalışmaları. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 1, (1).
- Peremeci, O. N. (1939). *Edirne Tarihi*. İstanbul: Edirne ve Yöresi Eski Eserleri Sevenler Kurumu Yayınları.
- Sami, Ş. (1998). *Kamus-i Türki*. İstanbul: Alfa Basım Dağıtım.
- Soycan, İ. (2005). Uzunköprü Notları. *Yöre Aylık Kültür Dergisi*. (59).
- Şahin, İ. (2010). Şehir. *DİA*, 38, İstanbul.
- Şimşek, M. (2019). *19. Yüzyılda Cisr-i Ergene Kazasında Nüfus ve Sosyal Yapı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Tekirdağ.
- Şükrullah. (1949). *Behçetül-Tevârih, Osmanlı Tarihleri*. (çev. N. A. Çiftçioğlu). İstanbul: Türkiye Yayınevi.
- Yılmaz, H. (2014). *XIX. Yüzyıl Ortalarında Uzunköprü Şehri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Yüksel, F. A. vd. (2011). Uzunköprü (Cisr-i Ergene). *Restorasyon ve Konservasyon Çalışmaları Dergisi*, (7).